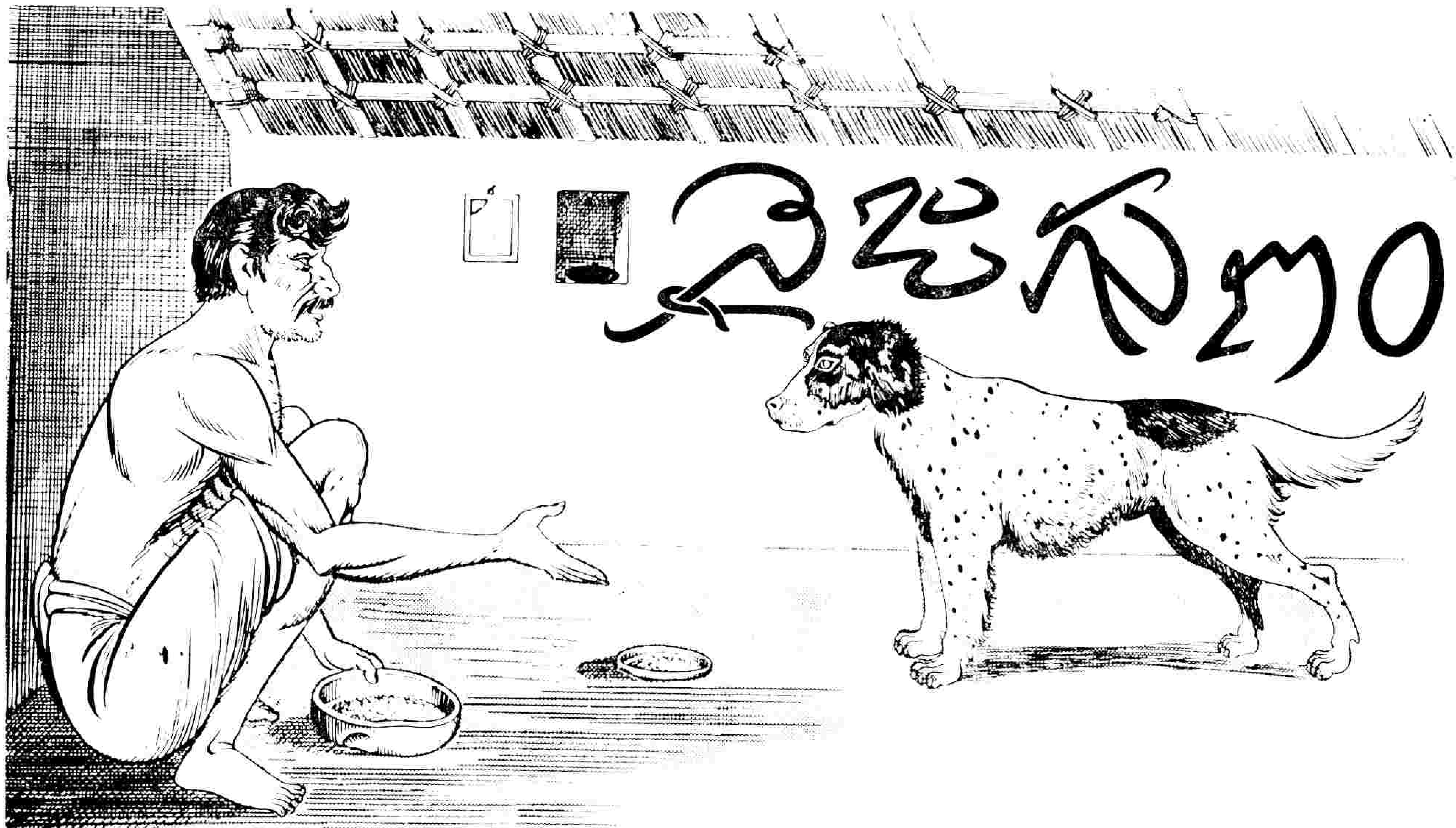

నైజగుణం

ద్వివేదుల విశాలాక్షి

"తినరా.... తిను.........కూడు తినకండా నా మొగం సూత్తావేటి....నా మొగాన బొమ్మ లాడుతున్నాయా?" సొట్టలు పడిన సిలవరి కంచంలోని ఆఖరి ముద్ద ఊడ్చి నోట్లోపెట్టు కొంటూ అన్నాడు అప్పన్న.

అప్పన్న మాటలు రాముడి చెవుల్లో పడ్డాయో....లేదో. చూపులో మాత్రం ఎటు వంటి మార్పులేకుండ అలాగే చూస్తున్నాడు అప్పన్న వంక. ఉలుకూ పలుకూ లేకుండా మొండిగా అలా కూర్చున్న రాముణ్ణి చూస్తే అప్పన్నకి చిర్రెత్తు కొచ్చింది.

"ఏటిరా....ఏటాయేసాలు.........నా బొట్టె లంతా తినలా? కూడు తినమంటే ఇసం తిన మన్నట్టూ అట్టా ఏడుపు మొగం ఏసుకు సూత్తావేట్రా?" ముంతలో నీళ్లు గటగట చప్పు డయేలా నోట్లో ఎత్తిపోసుకొని తాగి, ముంత కింద పెడుతూ అన్నాడు అప్పన్న.

ఉహూ....రాముడి చూపు పక్కగా పింగాణీ కంచంలో ఉన్న పప్పన్నం మీదికి పోనేలేదు. జాలిగా, దీనంగా అప్పన్న వంకే అలా చూస్తు న్నాడు. 'నేను తినలేను, అప్పన్నా! లేకుంటే తిననూ?' అన్నట్లు ఉంది ఆ చూపు.

తంపి మీద కాగిన పాల మీగడలా ఎరుపు ధవళికి తిరిగి ఉంది రాముడి శరీరవర్ణం. అంద మైన ముఖంలో నల్లని సోగ కళ్ళు చూడ ముచ్చటగా ఉన్నాయి. రెండు రోజులై తిండి లేక ముఖం వాడి ఉంది. కడుపు లోతుకిపోయి పక్కలు అంటుకుపోయినట్లు ఉన్నాయి. మిల మిల మెరుస్తున్న ఆ కళ్ళలో లీలగా నీళ్ళు తిరుగుతున్నట్లు అనిపించింది అప్పన్నకు. రాముణ్ణి ఆ స్థితిలో చూసి అప్పన్న కడుపులో కలచినట్లు అయింది. కోపం, విసుగు స్థానాన్ని జాలి, ఆప్యాయత చోటు చేసుకొన్నాయి. ఎడం చేత్తో మెల్లగా రాముణ్ణి దగ్గరకి తీసు కొన్నాడు. బుజ్జగిస్తున్నట్లు తల నిమిరేడు.

"నా మాటినరా, రావుడూ....ఇట్టా మొండి కేసి కూకుంటే నిస్తారనంగా తిండిలేక సచ్చి పోతావురా. సూద్రా ఈ రెన్నాళ్ళకే నీ మొగం ఎట్టా వాడిపోనాదో!...."

రాముడు ప్రేమగా అప్పన్న వంక చూసేడు. బాధతో ఏదో చెప్పాలని నోరు తెరచేడు. అంతలో మళ్ళా ఏమనుకొన్నాడో, నోరు మూసుకొని అప్పన్న ఒడిలో తల పెట్టు కొని పడుకొన్నాడు. అప్పన్న ఎన్నివిధాల బ్రతిమాలినా ఎదురుగా కంచంలో ఉన్న అన్నం తినడానికి ఎటువంటి ప్రయత్నం చెయ్యలేదు. అలా కళ్ళు మూసుకొని అప్పన్న ఒడిలో నిద్రపోడానికి సిద్ధపడ్డాడు.

రాముడి మొండి పట్టుదల చూసి అప్పన్నకి ఒక్కసారిగా తిక్క రేగింది. విసురుగా వాణ్ణి తోసి పారేసి, "ఏటిరా సెప్తుంటే నీ మొండి తనం...తింటే తిను...నేకుంటే సావు...ఇంటో సికాకులు తోటే నా పానం పోతుంటే నా పీక మీదికి నువ్వోడివి!" అంటూ విసుక్కొంటూ పక్కనున్న తుండుగుడ్డని పై మీద వేసు కొని, తిన్న కంచం చేత పుచ్చుకొని లేచి పోయేడు.

పదిగజాల దూరంలో ఉన్న కుళాయి దగ్గర సిలవరి కంచాన్ని పేడా, మన్ను వేసి తోమి, నీళ్ళతో కడిగి పక్కనున్న రాతి మీద కాలబెట్టేడు. భోజనానికి ముందు ఇంటి పెణ

తలో దాచిన సగంకాలిన చుట్ట తీసి, కొడి దులిపి మళ్ళా వెలిగించేడు. పక్కగా ఉన్న మంచం మీద నడ్డి వాల్చి గట్టిగా నాలుగు దమ్ములు లాగేడు.

కడుపులో తిండి పడ్డంతో అప్పన్న కళ్ళు అనుకోకుండానే మూతలు పడ్డాయి. అతడు ఓ కునుకు తీసి లేచేసరికి ఆకాశం మీద వెలుగు పోయి చీకటి అలుముకొంది. ఎదురుగా పెద్ద మేడ దీపాలు లేక దిగులుగా పడి ఉంది. మేడంతా చీకటిగా ఉన్నా ముందు వరండాలో మాత్రం లైటు వెలుగుతున్నది.

“ఇంకా అమ్మగోరు ఎప్పటికి వత్తారో.... ఏటో?” ఆ రోజుకి వందోసారి అనుకొన్నాడు అప్పన్న ఆ మాటని.

అమ్మగారి మాట తలుపుకి వచ్చేసరికి రెండు రోజులై తిండి ముఖం చూడక నిరాహారదీక్ష పూనిన రాముడు గుర్తుకు వచ్చేడు. “ఈపాటికైనా తిన్నాడో.......నేదో,” అనుకొంటూ తలకింద పెట్టుకొన్న తుండుగుడ్డని తీసి, గాలిలో దులిపి, సాపుచేసి తలకి చుట్టుకొంటూ అటు నడిచేడు.

రాముడు ఉన్న చోటునే ముడుచుకొని పడుకొన్నాడు. ఆకలి కడుపుకి ఊతగా రెండు కాళ్ళు డొక్కలో దోపుకొన్నాడు. కంచంలో అన్నం పెట్టింది పెట్టినట్లే ఉంది. నేల మీంచి ఎర్ర చీమలు బారులు కట్టేయి. “ఏటి సెయ్యడం?.........ఎలా సావడం?” కోపం, విసుగు, చేతకాని తనం ముప్పిరిగొనగా తనలో తనే గొణుక్కొంటూ బుర్ర గోక్కున్నాడు అప్పన్న.

“ఆ మేనేజరయ్యయినా వత్తే బాగుండిపోను. అడవాన్నుగా పదో పరకో అడిగి.... ఊహూ....ఆడెక్కడ ఆడు.........ఆడి అమ్మ వంక ధనం దారపోత్తున్నట్టు గింజుకుపోతాడు నెల జీతం ఇచ్చేతలికే. మల్లా అయ్యగోరు ముందు కబుర్లకేం నోట రేదు. ఆరు ఏ మాట సెప్పినా....'మీ కెందుకు అయన్నీ నే సూసుకొంటాగా,' అంటూ అనుమంతుడిలా సేతులు కట్టుకొని నిలబడ్తాడు....ఏదీ సూడ్డం? అయ్యగోరి కారు అటు గేటు దాటిందో నేదో ఇటు ఇంటికి తాలంపెట్టి అదే పోనాడు.... తిరిగి యింటి మొగం సూత్తే ఒట్టు.

అంత జీతం ఉచ్చుకొంటున్న ఆడికన్న ఈరిగాడే నయం. అయ్యన్నా....అమ్మన్నా, ఏరున్నా నేకున్నా తన యాలకి టంచనుగా వచ్చి ఆ వరండాలో కూకుంటాడు. కూకుని, కూకుని ఏదో ఓ నిముసం కల్లు వాలితే ఏటి గాని రేతిరంతా నడ్డి సేరయేయడం అన్నమాట నేదు కదా?

ఆయిగా కూడు తినొచ్చి లొల్లాయి పదాలు పాడుకొంటూ కూకుంటాడు. ఆడికేం?.... తనలా పెల్లాం, పిల్లలు, రోగాలు, రొచ్చులు ఈ దెడదరేం నేవు కదా. 'ఒరే అప్పన్నా, నా మాటిను.........మణిసిగా సుకపడాలంటే దెమ్మచారిగానే ఉండిపోవాల్రా.........పెల్లి, పెల్లాం అని చంబరపడ్డామో.........ఆల్ల కోసం నానా గడ్డితిని సావాలి. అయినోరిని కానోరిని కాల్లట్టుకు బతిమాలాలి,” అంటాడు.

ఆడి మాట అచ్చరాలా నిజం. మంచాన పడి సచ్చేట్టు ఆ పోలికోచం కాకపోతే ఇట్టాటి పని తన జలమలో ఏనాడైనా సేసేడా? అమ్మగోరొచ్చి, “అప్పన్నా, నువ్వేటో మంచోడివి, నమ్మలసినోడివి అనుకొంటే.... ఛీ....ఇలాటి యెదవ పని సేసేవేట్రా.........అయిదో...పదో కావాలంటే అయ్యగోర్ని అడగాల కాని ....” అంటే....ఈదిలో తిండిలేక పడి సావనున్నోడిని తెచ్చి ఇల్లు కట్టి, పెల్లి చేసి ఓ ఇంటోడిని సేసిన ఆ యమ్మకి అన్నాయం సేత్తే పురుగులడి సచ్చిపోడం తప్పదు.

ఆయాల అయ్యగోర్ని కట్టం సుకం సెప్పి అడగాలనే అనుకొన్నాడు. అడగ్గానే అమ్మగోరిలా గుప్‌సప్‌గా సేతిలో సొమ్ము పొయ్యక పోయినా, 'ఒరే అప్పన్నా, ఉన్నవాల్లకే తిండి పెట్టనేక సత్తున్నావు. మల్లా ఇదేంటిరా.... సిగ్గునేదూ?' అంటూ సీవాట్లు పెట్టినా, 'పోరా... పట్టుకుపో....మంచి డాకటేరుని సూసి మందిప్పించు. నీల్లోసుకున్న మడిసిని అలా అచ్చర్ద సెయ్యకూడదు,' అనేవోరు.

సమయం సూసుకొని ఆరితో సెప్పాలనుకొంటుండగానే వచ్చి పడింది ఆ మాయదారి టిలిగిరాం...అయ్యగోరు ఎనకా ముందూ సూసుకోకుండా నిలబడ్డోరు నిలబడ్డట్టే కారులో యెక్కి అదే పోనారు. బుల్లెమ్మగోరికి ఎలా ఉందో...ఏటో? ఆ తల్లి మాలచ్చిమి అంత మంచమ్మగందా, ఇట్టాటి కట్టాలు ఆ మాయదారి దేవుడు ఆ యమ్మకే తేవాలా?

పోనసారి కన్నబిడ్డని బూదేవికి అప్పగించి అమ్మగోరు కన్నోరింటినుంచి వచ్చిన్నాదే అయ్యగోరు ఏడనుంచో రావుణ్ణి తీసుకొచ్చినారు. అంత దుక్కంలోను అమ్మగోరు రావుణ్ణి ఆప్యాయంగా అందుకుని గుండెలకి సేర్చుకొన్నారు. 'రావుడూ,' అంటూ ఆవి కళ్ళలోకి అభిమానంగా సూసినారు. అప్పుడు ఆడికి ఇంకేదో పేరుండేది. రావుడు అన్న పేరు అమ్మగోరే పెట్టినారు.

అప్పటికాడనుంచి రావుడంటే అమ్మగోరికి పంచపానాలు. రావుడికి అంతే. ఒక్కనిముసం అమ్మగోరు కనిపించకపోతే గిలగిలనాడి పోతాడు. అమ్మగోరు పార్టీలకి, ఇందులకి ఎల్లిరావడం నేటయితే అట్టగే యెంత రేత్తిరైనా ఈది గుమ్మంలో సూత్తా కూకునేవోడు.

అమ్మగోరు ఈ తూరి కనడానికి కన్నోరింటికి పోతూ, తనకి రావుణ్ణి పానంలా సూసుకోమని ఒప్పసెప్ప పోనారు. ఆడి తిండి తిప్పలకంటూ ఏరుగా సొమ్ము సేతపెట్టినారు. మొదట అమ్మగోరు కన్నోరింటికి రావుణ్ణి తనతోపాటు తీసుకుపోవాలనుకున్నారు. కాని అయ్యగోరు 'మీవాల్లు రావుణ్ణి తిన్నగా సూత్తారో నేదో ఇక్కడే ఉండనీ....అప్పన్నున్నాడు....నానున్నాను' అంటూ దైర్యం సెప్తే ఇడవనేక ఇడవనేక ఇడసి ఎల్లేరు. “ఒరే అప్పన్నా, మీ అయ్యగోరి మాటకేంది....ఈ రోజు ఇంట ఉంటే రేపు ఏడకి పోతరో.... నీమీద బారం పెట్టి పోతన్నారా,” అన్నారు.

అవును....అమ్మగోరు రావుడి బారం నా మీద పెట్టి పోనారు. మరి నానేం సేసేను. మూడునాళ్లై రావుణ్ణి పస్తులెట్టాను. ఆకలితో ఆడి కడుపు కాలిపోతన్నాది....అయినా ముద్ద

నోట పెట్టుకున్నాడు. "అప్పన్నా, నేను తిన లేనురా....నా జలమలో ఇట్టాటి తిండి ఎప్పుడైనా తిన్నాన్రా" అన్నట్టు సూత్తాడు. ఏటి సెయ్యడం....ఎలా సావడం....?

అప్పన్న పిచ్చివాడిలా తోటంతా తిరుగుతున్నాడు. దూరంగా పాకలోంచి పోలమ్మ గొంతుక బాధతో మూలుగుతూ వినిపించింది. 'మల్లా ఏటయిందిరా బగమంతుడా!' అనుకొంటూ అటు నడిచేడు అప్పన్న. పోలమ్మ మంచంమీద ఇటు అటు దొర్లుతూ మూలుగుతున్నది.

"ఏటే....పోరీ! ఏటయిందే.....డాకటేరు సూదిమందు ఏసినాడు గందా....తగ్గిపోతాదే...పల్లక కల్లు మూసుకొని తొంగోవే" అంటూ భార్య పక్కలో కూర్చుని నుదుటి మీద చెయ్యి వేసేడు. పోలమ్మ ఒళ్లు వేడిగా కాలిపోతున్నది. ఎగిరిపడుతున్న ముక్కుపుటాల్లోంని వేడి ఊపిరి సూటిగా వచ్చి అప్పన్న గుండెల్ని కాలుస్తున్నాది. పోలమ్మ మగతగా కళ్లు మూసుకొని ఉంది. కుండలో నీళ్ళలో గుడ్డతడిపి పోలమ్మ నుదిటి మీద వేసి, తలదాకా దుప్పటి కప్పి, నిట్టూరుస్తూ మంచమీంచి లేచేడు అప్పన్న.

పక్కగా చిన్న మంచం మీద మూడు రోజుల పురిటికందు మాంసం ముద్దలా గుడ్డల మధ్య పడి నిద్రపోతున్నాడు. కొత్తగా ఈ లోకంలో ప్రవేశించిన ఆ జీవివైపు, తనది అనుకున్న ఆ పసివాడివైపు ఆప్యాయంగా, ఆనందంగా చూసేడు అప్పన్న. "అయిదుగురు ఆడోల్ల తర్వాత అనుగ్గరించేవు, బగమంతుడా ఈడికి తల్లిలేని లోటు రానీకు" అనుకున్నాడు మనసులోనే దేవుణ్ణి ప్రార్థిస్తూ.

ఆ నిముషంలో అతడి ఆలోచనల్లో మూడు రోజులై తిండిలేక మాడుతున్న రాముడు లేడు. ఆ రాముడి బాధ్యత తన మీద పెట్టి పుట్టింటికి వెళ్ళిన అమ్మగారు లేరు. ఎదురుగా తన వంశోద్ధారకుడు అయిన కొడుకు; వాడిని తనకు ప్రసాదించిన తల్లి....ఎలాగైనా సరే వాళ్ళిద్దర్నీ తను రక్షించుకోవాలి. వాళ్ళ కోసం ఏ పనైనా సరేచెయ్యాలి. రాముడు తిండిలేక చస్తే చావనీ, యజమానురాలు తిరిగి వచ్చి తన్ను తిడితే తిట్టనీ....చేస్తున్న నౌకరీ పోతే పోనీ....

అప్పన్న మనసులో అంతకు పూర్వం కదులాడిన సున్నిత భావాలు గాలికి చెదరిపడే మేఘంలా తునాతునకలై పోయేయి. మనసులోని పాపభీతి పోయి ఏదో మొండి ధైర్యం పుట్టుకొచ్చింది. తను చేసిన పని న్యాయమైనదే అన్న నమ్మకం కుదిరింది. "అమ్మగోరు మాత్తరం ఏటంటారు? ఈతల మనిసి పానం పోతుంటే....డబ్బు సేతిలో యెయ్యందే డాకటేరు సూది మందు యేయనంటే సావమంటారా?....కాల్లబడి అడగాలంటే అయ్యగోరు కాని, ఆ మేనేజరయ్య కాని లేకపోయే....సేతిలో వున్న సొమ్ము ఎంకటేసుడికి ముడుపు కట్టినట్టు నాది కాదు....రావుడిది అని ముట్టకుండా ఎట్టాగుంటాను? అక్కడికీ ఆల్ల కాల్లు పట్టి, కాల్ల సేతులుపట్టి రావుడి తిండికి నోటు రాకుండా పప్పన్నం తెచ్చి పెడ్తునే వున్నాడు. తిన్నని ఆడు ఓస్మించుకొని కూకుంటే తనేటి సేస్తాడు?

ఆలోచిస్తూనే అప్పన్న మేడవైపు నడిచేడు. వీరిగాడు హుషారు కోసం బీడీ మీద బీడీ వెలిగిస్తూ ఇంటి నాలుగు పక్కల తిరుగుతున్నాడు. వాడి అడుగులో అడుగువేస్తూ వెనవెనుకనే తిరుగుతున్నాడు రాముడు. పోర్టికోలోకి వచ్చేసరికి ఆశగా ఇంటివైపు చూస్తున్నాడు. చావిట్లోంచి తలుపుతెరచుకొచ్చి 'రాముడూ' అని పిల్చే అమ్మగారి పిలుపు కోసం. మూసివున్న తలుపుకి కిందుగా వేలాడుతున్న తాళం కప్పవైపు చూసి నిరాశగా కళ్లు దించుకొని మళ్ళీ వీరిగాడి వెంట నడుస్తున్నాడు.

"నీ పెల్లాం ఎంత మంచానపడ్డా యీడి పొట్ట కొట్టడం అన్నాయంరా, అప్పన్నా....సూడు తిండినేక ఎట్టా నోతుకి పోనాదో," అన్నాడు వీరిగాడు బీడీ ఆఖరిదమ్ము లాగి అవతల పారేస్తూ.

మనిషి తనకి తానుగా తను చేసిన పని తప్పు అని పశ్చాత్తాప పడ్డం వేరు. ఎదుటివాడు తప్పు ఎత్తి చూపడం వేరు.

"అంత జాలి కలోడివి నువు తెచ్చిపెట్టరాదూ?" అన్నాడు అప్పన్న కోపంతో.

"నా నెందుకు పెట్టాల? డబ్బుచ్చుకొన్నోడివి నువ్వు....అమ్మగోరు రావుణ్ణి అప్పసెప్పింది నీకు. తిండినేక ఆడ్ని అలా ఉచురు పెట్టడం నాయంకాదురా, పిల్లలోడివి, అంటూ మంచి మాట సెప్తే నా మీద నేత్తున్నావు. ఆ రావు డెట్టాపోతే నాకేటి?....నువ్వెట్టాపోతే నాకేటి?" నేలమీద తబుక్కున ఉమ్మి, నీతో నాకేం పని అన్నట్టు కర్రతాటిస్తూ వెళ్ళిపోయేడు వీరిగాడు.

అంతకన్నా గట్టిగా కాండ్రించి ఉమ్మి తన ఇంటివైపు నడిచేడు అప్పన్న. నిట్రాపి పాక అల్లంత దూరంలో ఉండగానే పోలమ్మ వికృతంగా పెట్టిన కేక వినిపించింది. అదిరే గుండెలతో అప్పన్న పరుగుపెట్టి ఇంట్లోకి వెళ్ళేసరికి విలవిల కాళ్ళూ, చేతులూ కొట్టుకొంటున్నాది పోలమ్మ. ఆ కేకతో లేచిన పిల్లలు తల్లి కేమయిందో తెలియక గొల్లున ఏడవడం మొదలు పెట్టేరు.

"సిట్టీ, అమ్మని సూత్తుండే....నాను పోయి డాకటేరుని పిలుసుకొత్తా," అంటూ చేతికర్ర పట్టుకొని పరుగుపెట్టేడు అప్పన్న.

అతడు బైటికి వస్తుంటే అలజడి విని వచ్చి పడ్డాడు రాముడు. "ఒరే, రావుడూ, నా పోలి సచ్చిపోతన్నాదిరా....డాకటేరు కోసం పోతున్నా....కూంత సూత్తుండురా," అంటూ ఓ కేక పెట్టేడు అప్పన్న. అతడి ఆరాటం, బాధ అర్థమైనట్లే చూసేడు రాముడు. 'నువ్వెళ్లు....ఫరవాలేదు....నే చూస్తూంటాలే,' అన్నట్లు పాకవైపు నడిచేడు.

కారులు, టెలిఫోన్లు ఉన్నవాళ్ళకైతే ఏ సమయంలో అంటే ఆ సమయంలో డాక్టర్లు పలుకుతారు. అప్పన్న లాంటి వాళ్ళు పిలిస్తే, ఆ నిశిరాత్రిలో అవతల మనిషి ప్రాణం పోతూందన్నా వచ్చే డాక్టర్లు ఎంతమంది ఉంటారు? అతడు కాదని ఇతడు....ఇతడు కాదని ఇంకొకడు, డాక్టరు అని బోర్డుకన్పించిన చోటికల్లా పరుగులు పెట్టేడు అప్పన్న. తిరిగి, తిరిగి అతడి కాళ్ళు లాక్కొస్తున్నాయి. కళ్ళు తిరుగు

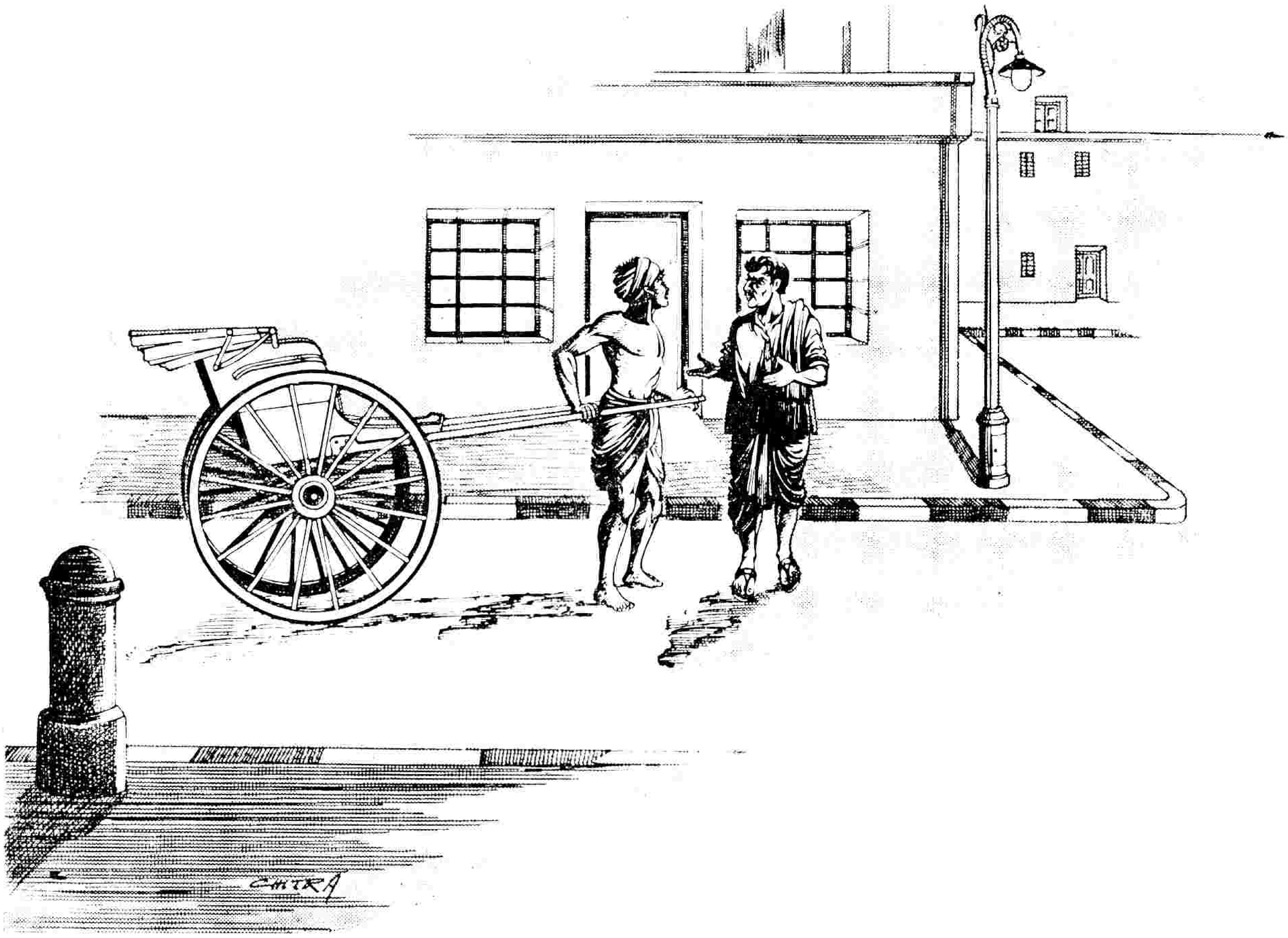

తున్నాయి. ఫలితం మాత్రం శూన్యం. 'నే వస్తున్నా, పద, అప్పన్నా' అంటూ ఏ ధర్మాత్ముడూ ముందుకి రాలేదు.

ఏమి చెయ్యడానికి లేక, మతిపోయిన వాడిలా నాలుగు రోడ్ల కూడలిలో నిలిచి పోయేడు అప్పన్న. అతడి బాధచూసి ఆ దేవుడే పంపినట్లు ఎక్కడినుండో రిక్షా నడుపుకొంటూ వచ్చేడు హనుమాన్లు. "ఏటిరా, మావా? ఏటిక్కడున్నావు?" అంటూ ప్రశ్నించేడు. అప్పన్న తనకి సంభవించిన కష్టం చెప్పుకొన్నాడు. "రిచ్చా ఎక్కు. సెరువుగట్టుకాడ ఈదిలో ఓ డాకటేరు ఉన్నాడు. ఆడకి పోదాం," అన్నాడు హనుమాన్లు.

అప్పటికే అప్పన్న ఇల్లు విడిచి చాలా సమయం అయింది. పోలమ్మ ఎలావుందో.... అసలు మనిషి బ్రతికుందో....లేదో? ఈ డాక్టర్లకోసం తిరిగేకన్నా తిన్నగా యింటికి పోతే కాలూ, చెయ్యా రాస్తూ, చివరి క్షణాల్లో భార్య దగ్గిర ఉన్నట్లేనా అవుతుంది అనుకున్నాడు అప్పన్న. "లేదురా, అప్పన్నా.... ఈ డాకటేరు మంచోడు. ఎంత రేతి రేళ్ళ ఏరు పిల్చినా వత్తాడు," అంటూ ధైర్యం చెప్పేడు హనుమాన్లు.

అతడో కుర్ర డాక్టరు. అంతగా ప్రాక్టీసు లేనివాడు. అందుకే ఎవరు ఏ సమయంలో పిల్చినా 'సరే' అంటాడు. కాని ఫీజు ముందుగా చేతిలో పడందే కాలు కదపడు. అప్పన్న తన గోడు అంతా చెప్పగానే చెయ్యి ముందుకి చాపేడు. అప్పన్నదగ్గిర ఉన్న పాళంగా అతడి చేతిలో పొయ్యడానికి డబ్బెక్కడ ఉంది? ఆ డబ్బే వుంటే రాముణ్ణి మూడు రోజులై పస్తు పడుకోపెట్టాడా?

"పిల్లలు గలాణ్ణి సామీ....అది కన్ను మూసిందంటే అంతా అద్దాన్నం అయిపోతాం. అమ్మగోరు రాగానే అణాపైసలతో తమ ఫీజు ఇచ్చుకుంటాను. ఓ సారి వచ్చి సూసిపొండి, బాబూ" అంటూ బ్రతిమాలుకొన్నాడు అప్పన్న.

ఫీజు అంతా కాకపోయినా సగమైనా చేతిలో పడందే కదలనన్నాడు ఆ డాక్టరు. "మీ పబ్బం కాస్తా గడిచిపోతే మళ్ళీ మీరు ముఖం చూపిస్తార్రా?....ఆ వెనుక వసూలు చేసుకోలేక మేము చావాలిగాని," అన్నాడు.

"ఇంద, మావా" బనీను లోపలి జేబు లోంచి రెండు పదులు తీసి అప్పన్న చేతిలో పెట్టేడు హనుమాన్లు. పైడితల్లి పండక్కి పెళ్ళానికి కొత్తకోక కొనుక్కుపోవాలని రెండు నెలలుగా టీనీళ్ళు తాగకుండా కూడ బెట్టిన సొమ్ము అది.

"అనుమాన్లూ!" అన్నాడు అప్పన్న నీళ్ల నిండిన కళ్ళతో అతడి చేతులు పట్టుకుని.

"అయన్నీ ఇప్పుడు కాదు. ముందు డాకటేరుని పిల్చుకుపో," రిక్షా ఎత్తి పట్టుకుంటూ అన్నాడు హనుమాన్లు.

తన పక్కగా అప్పన్న రిక్షాలో కూర్చోడం డాక్టరుకి ఇష్టంలేదు. ఇబ్బందిగా ఇటూ అటూ చూసేడు. కాని ఆ సమయంలో చుట్టుపట్ల ఇంకో వాహనమేదీ కన్పించలేదు. ఇంక తప్ప దన్నట్లు అటు ముఖం తిప్పుకొని కూర్చు న్నాడు.

పాకలో కాలు పెట్టేసరికి అప్పన్నకి కళ్ళు తిరిగేయి. పాకముందు పంచనిండా రక్తం.... చిక్కగా....జిగటగా కాళ్ళకి తగిలింది. మట్టి గోడకి బొమ్మల్లా అంటుకుపోయి ఉన్నారు పిల్లలు.

"ఏటే సిట్టీ....ఏటయిందే....ఈ రక్తం ....ఏటే?" అంటూ పెద్దకూతుర్ని కుదుపుతూ ఆత్రంగా ప్రశ్నించేడు అప్పన్న. పదేళ్ళ ఆ పెద్దకూతురు పెదవులైతే కదుపుతున్నాది కాని నోటినుంచి మాట మాత్రం ఊడి పడ్డం లేదు. అప్పన్న మనసు ఏదో అశుభాన్ని శంకించింది. 'పోలీ!' అంటూ పిచ్చివాడిలా అరుస్తూ లోపలికి పరుగు పెట్టేడు. మంచం మీద మాసిపోయిన గుడ్డల మూటలా ఉన్న పోలమ్మ మూలుగుతున్నది నీరసంగా, దీనంగా. మృత్యువు నోటినుంచి బైటపడ్డ ప్రాణిలా రొప్పుతున్నాది. అప్పన్న కేకతో మెల్లగా కళ్ళు విప్పి చూసింది. 'మావా,' అంటూ లేని శక్తి తెచ్చుకొని బావురుమంది. నూతిలోంచి వచ్చి నట్లు వుంది ఆ పిలుపు. పోటులో వున్న సము ద్రపు అలలు విరిగి పడ్తున్నట్లుంది ఆ ఏడుపు.

"ఏటే, పోలీ, ఏటైనాదే? పంచలో ఆ రక్తం ఏటే?" ఆందోళనతో అడిగేడు అప్పన్న.

"రావుడు, మావా....రావుడు...." అంటూ ఏడుపు మధ్య ఏమో గొణిగింది పోలమ్మ.

"ఏటే....రావుడేటి సేసిండు? తిండి పెట్ట నేదనే కోపంతో ఏరినైనా కరిసిండా....ఏటే తిన్నగా సెప్పే పోలీ!"

"సంటాడ్ని మావా....సంటాడ్ని...."

పోలమ్మ మాట పూర్తి చెయ్యనే లేదు. జరిగిందేమిటో గ్రహించుకొన్నాడు అప్పన్న. నిలువెల్లా కోపంతో వణకిపోయేడు మనిషి. ఆవేశంతో కణతల దగ్గర నరాలు పొంగు కొచ్చేయి. "జెష్టాదారి ఎదవా....ఎంతపని సేసే వురా!" అంటూ కోపంగా పెణకలోంచి కర్ర లాగేడు. అదే ఊపులో బైటికి వచ్చేడు.

"ఏటి మావా....ఏటయింది?" అర్థంకాక అడిగేడు హనుమాన్లు.

"ఏటా....ఏటయిందా........ ముందు ఆ రావుడి రక్తం కళ్ళసూడనీ....అప్పుడు సెప్తా ....ఇస్యాసంలేని ఎదవ. ఇంతకాడి నుంచి పానంపెట్టి పెంచినోడ్ని, ఈ ఏల తిండి పెట్ట లేదని....నా చిట్టినే పొట్ట పెట్టుకొంటాడ్రా.... ఈ ఏల నీ పానం తీసి మరీ ఒదుల్తారా.... నీకు సావు మూడింది....నిన్ను పెంచిన అప్పన్న సేతిలో సచ్చే యోగం ఉందిరా...."

కోపంతో బుసలు కొడుతూ, కర్రచేత్తో పట్టుకొని పరుగు తీసేడు అప్పన్న. చూడి ఆవుని అతిప్రయాసతో పసులసాల్లో తాటికి కట్టి నుదుట పట్టిన చెమటను తుడుచుకొంటూ ఎదురుపడ్డాడు వీరిగాడు.

"ఏడ్రా! ఈరన్నా!....ఆ రావుడేడ్రా?" మృత్యువులా హూంకరించేడు అప్పన్న. అలా ఆవేశంతో ఒణకిపోతూ బొబ్బలు పెడ్తున్న అప్పన్న ఆకారం చూసి క్షణకాలం నోట మాట లేకుండా నిలచిపోయేడు వీరన్న.

"ఆడు నీ రుణం తీర్చుకొన్నాడ్రా.... నువ్వు సచ్చినా ఆడి బాకీ తీరవనేవు," అన్నాడు వీరిగాడు విచారంగా నిట్టూరుస్తూ.

రాముడి కోసం జోరుగా వెళ్తున్న అప్పన్న వెను తిరిగి, "ఏటి....ఏటంటున్నావు?— రావుడు....నా చిట్టిణ్ణే పొట్టెట్టుకొన్న రావుడు ....నా రుణం తీరుసుకొన్నాడా?"

"ఆడు నీ చిట్టిణ్ణి పొట్ట నెట్టుకోలేదురా.... నీ చిట్టిణ్ని రచ్చించడానికి ఆడిపానం పోగొ ట్టుకొన్నాడు."

వీరిగాడి మాట సూటిగా వచ్చి అప్పన్న గుండెలో ఎర్రగా కాల్చిన ఇనప కడ్డీలా గుచ్చుకొంది.

వీరిగాడు జరిగినదంతా చెప్పేడు.

ఇటు రాముడి మొండి పట్టుతో, అటు ఇంటి దాని రోగంతో సతమతమవుతున్న అప్పన్న ఆ పూట పోట్లపడ్డ మేత విషయం మరచి పోయేడు. దానికి చూలుపట్టిన దగ్గరి నుంచి ఒకటే ఆకలి, కోపం. ఎంత తిండి పెట్టినా చాలదు. మేతకి ఒక్క నిముషం ఆలస్యమైతే ఊరుకోదు. అలా కోపంతో అది ఎన్నోసార్లు పలుపు తెంపుకొని తోటలోపడి పచ్చని చెట్లని తిన్నంత తిని మిగిలిన వాటిని కాళ్ళతో తొక్కి నాశనం చెయ్యడం, ఆ పళంగా అయ్యగారు దాన్ని అమ్మి పారవేయ మని అప్పన్నతో చెప్పడం, అమ్మగారు పుట్టింట పుట్టిన ఆవుపడ్డ అన్న అభిమానంతో ఆ పని జరగ నియ్యక పోవడం ఆ ఇంట అందరికీ తెలిసిన విషయమే. "ఒరే అప్పన్నా! వంగడం గల పడ్డరా....ఒక మూడని వేసిం దంటే ఆ పొగరంతా అణగిపోతుంది. అంత దాకా కాస్త దాన్ని జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి చూస్తుండాలి" అనేది యజమానురాలు.

ఆ రోజు అప్పన్న డాక్టరు కోసం వెళ్లేక అది కోపంతో, ఆకలితో పలుపు తెంచుకొని తోటలో పడింది. అప్పన్న ఇంటి ముందుకి పోయి 'అంబా' అంటూ ఓ గావుకేక పెట్టింది. కట్టు విడిన పోట్లపడ్డని చూసి పిల్లలు భయంతో గొల్లుమన్నారు. దానితో బెదరి పోయిన పడ్డ ఎటు పోవాలో తెలియక అప్పన్న పాకలోకి జొరబడింది. పాకలో మంచంమీద కదలలేని స్థితిలో ఉన్న పోలమ్మ ఇంట్లో జొరపడిన ఆవుపడ్డని చూసి భయంతో ఓ గావుకేక పెట్టింది. అప్పన్న ఇంటి ముందు అలజడి విని వీరిగాడు అక్కడికి పరుగుతో వచ్చే సరికి....అప్పటికే రాముడు పోట్ల పడ్డని వీరోచితంగా ఎదురిస్తున్నాడు. వాడి వంటి నుంచి రక్తం కాలవ కడ్తున్నది. అందిన చోటల్లా కొమ్ములతో పొడిచి పోగులు పెడ్తు న్నాది పోట్లపడ్డ.

వీరిగాడు పడ్డని అదుపులోకి తీసుకొన్నాక ఇంక అక్కడ తన అవసరం లేదన్నట్లు

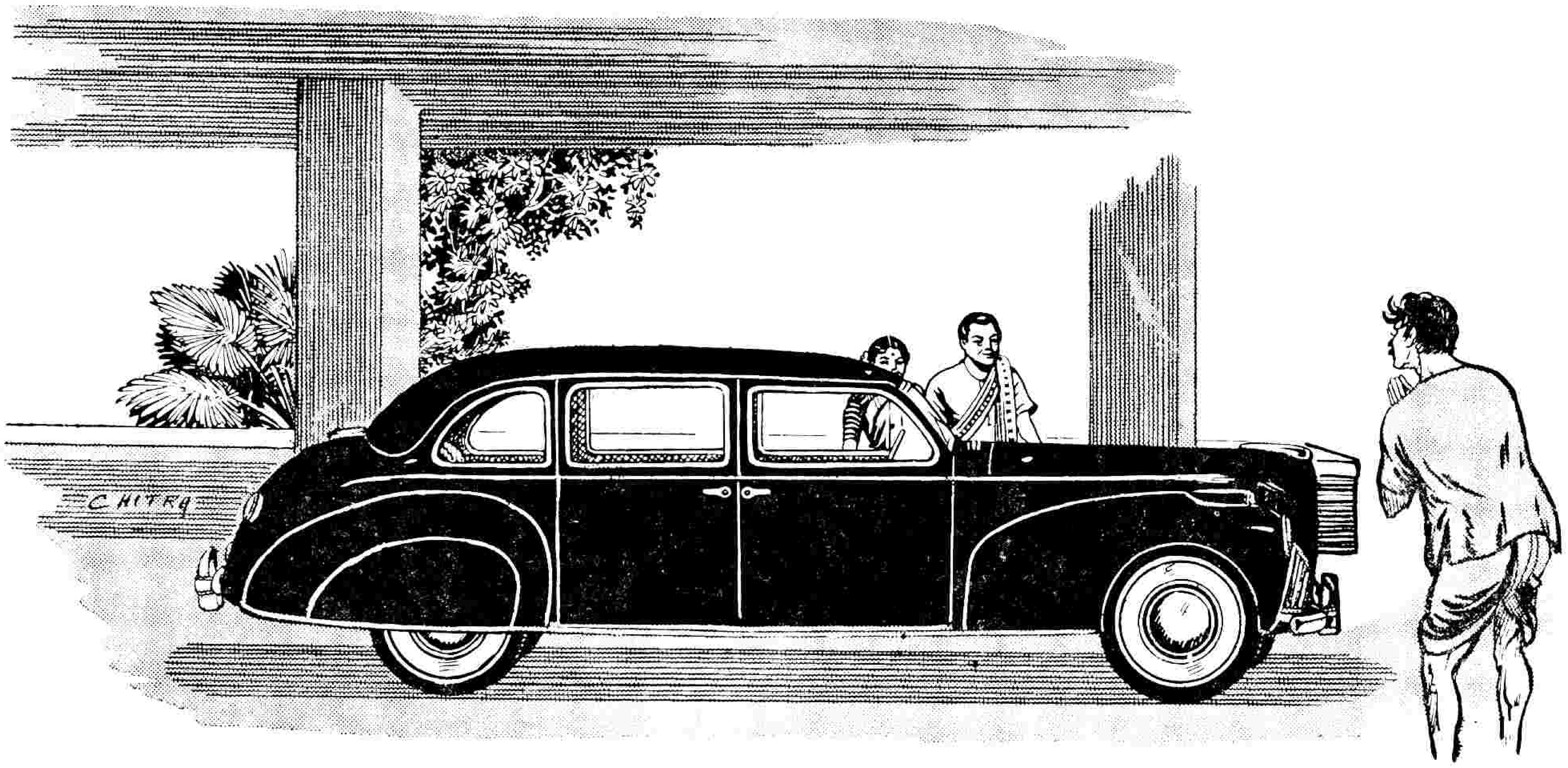

తిన్నగా తోటలోకి కుంటుకుంటూ వెళ్ళిపోయేడు రాముడు.

అప్పన్న తిరిగి వెళ్ళేసరికి డాక్టరు పోలమ్మను తనిఖీచేసి మందు చీటిరాసేడు. "మరేం ఫరవాలేదు. జాగ్రత్తగా ఈ మందులు వాడమను" అంటూ హనుమాన్లుతో చెప్పి బైటికి వచ్చేడు.

"ఏటిరా మావా....డాకటేరుబాబుని ఈడనే ఇడిసి అలా పరుగు తీసేవు?" అన్నాడు హనుమాన్లు.

అప్పన్న మాట్లాడలేదు. తిన్నగా పాకలోకి వెళ్ళేడు. డాక్టరు ఇచ్చిన ఇన్‌జక్షన్‌వల్ల పోలమ్మ మగతగా కళ్లుమూసుకొని ఉంది. పక్కగా ఉన్న చిన్న మంచం మీద పసివాడు కసికందకుండా గుడ్డల మధ్య నిద్రపోతున్నాడు.

మౌనంగా డాక్టర్ని సాగనంపి తిరిగివచ్చేడు అప్పన్న.

తూరుపు ఆకాశం పోట్లావుచేత కుమ్మబడ్డ రాముడి ఒళ్లులా ఎర్రగా ఉంది. అప్పన్న ఒంట్లో ఆ క్షణంలో అంత మాత్రం శక్తి కూడా మిగిలిలేదు. మానసికంగా, శారీరకంగా ఎంతో అలసిపోయి ఉన్నాడు.

చెట్టుమీద కాకులు గోలగా అరుస్తున్నాయి. చెట్టు కింద రాముడు పెద్ద నిద్రలో ఉన్నాడు. వాడి కంచంలో ఉన్న అన్నంతో ఎర్ర చీమలు తృప్తిగా విందు చేసుకొంటున్నాయి.

పలుగు పట్టుకొని తోటలో ఒక పక్కగా గొయ్యి తీసేడు అప్పన్న. రాముణ్ని పెంచిన చేతులతోనే వాడిని ఆ గోతిలో దింపేడు. అప్పన్న కళ్ల వెంట కారిన నీళ్ళు రక్తపు ముద్దలా ఉన్న రాముడి శరీరం పై పడి, ఆ ఉదయపు ఎండలో మరింత ఎర్రగా కన్పించింది.

గొయ్యినిండా మన్నుకప్పేడు అప్పన్న. గేటులోంచి నల్లకారు మెల్లగావచ్చి పోర్టికోలో ఆగింది. సమయానికి ఎక్కడినుంచో ఆదరా బాదరావచ్చి తలుపు తాళం తీసేడు మేనేజరు. అయ్యగారి చెయ్యిపట్టుకొని నెమ్మదిగా కారులోంచి దిగేరు అమ్మగారు. అమ్మగారి చేతిలో దేనికోసమో ఆత్రంగా చూసేడు అప్పన్న.

ఆమె చేతులు కాళీగా ఉన్నాయి. నిండుగా వెళ్ళిన అమ్మగారు ఒంటిగా తిరిగి వచ్చేరు.

అమ్మగారి కాళ్లుపట్టుకొని బావురుమన్నాడు అప్పన్న. వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూనే జరిగినదంతా చెప్పేడు. "నాను పాపిస్టోడిని అమ్మా....ఆడి తిండికని తమ రిచ్చిన సొమ్మెట్టి నా పెల్లానికి మందిప్పించేను. ఆడు నా కోసం మూన్నాలై తిండినేకపోయినా పోట్ల పడ్డతో తలపడి తన పానాలు ఇడిచి పెట్టేడు" అన్నాడు అప్పన్న ఏడుస్తూ.

సరోజమ్మ కళ్ళనీళ్ళతో రాముణ్ని పాతిపెట్టిన స్థలం దగ్గరికి వెళ్ళింది. "రాముడూ.... నువ్వుకూడా ఇలా అన్యాయం చేస్తావనుకోలేదురా," అంది బాధగా.

ఆ మాట విన్న అప్పన్న గుండె తరుక్కుపోయింది. "తవరికి అన్నాయం సేసింది రావుడు కాదమ్మా....నాను....నాను" అన్నాడు తలకొట్టుకొంటూ.

"ఇందులో ఎవరూ అన్యాయం చెయ్యలేదు, అప్పన్నా. ఎవరి బాధ్యతలు వాళ్ళు నిర్వహించేరు. నువ్వు మనిషివి—రాముడు కుక్క....అంతే తేడా" అన్నారు రాఘవరావు గారు వాడిని ఓదారుస్తూ.

——:o:——